

List izhaja vsak petek

in velja s poštno vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Potovanje Nj. Veličanstva po Dalmaciji.

Potovanje Nj. Veličanstva po Dalmaciji je pri kraju. V saboto 15. t. m. se je svetli cesar od trudapolne poti vrnil na Dunaj, v svoje glavno mesto. Namen teh vrstic ni, popisati na drobno sijajni sprejem, s katerim je vsa Dalmacija slavila prihod svojega cara in kralja. Za to nam manjka na tukajšnjem mestu prostora. Morda bo se to zgodilo o svojem času na drugem mestu. Le to povemo. Potovanje po deželi zanemarjeni od vlade, kjer na sploh ni ne cest ne poti, večinoma le steze, je bilo čez mero trudapolno, sklenjeno s težavami, od katerih sploh drugi Avstrijani nimajo nobenega zapopadka. K večjemu bo težave zapopadel, kdor pozna naše Tominsko hribovje. Svetli cesar ni šel v Dalmacijo, da si napravi kak veseli izlet, temuč da zadosti svojemu poklicu. Težko da je kak vladar kedaj tako natanjko prehodil in preiskal svojo deželo, kakor zdaj Franc Jožef svojo Dalmacijo. Cesar je bil skoraj povsod, na vsakem še tako težavnem kraju in pregledal na drobno, v kakšnem stanu je Dalmacija in njeni prebivalci. Prepričal se je tudi z lastnimi očmi, kako odkritosrčno in zvesto so udani Slovani svojemu vladarju. Tukaj ni bilo treba Nj. Veličanstvu nobene straže, ne javne ne skrivne policije. Gorati Dalmatinci sami v svoji narodni bogati noši, narodno oboroženi, na brhklih čilih konjičih so bili naj zanesljivša straža, kakoršne si je ne zamore

noben vladar sam omisliti. Spremljevali so ga od vasice do vasice po ozkih stezah čez visoke puste gore in po čarobnih, od narave bogato obdarovanih dolinicah. Te častne priložnosti bi ne pustil Dalmatinec vzeti si na noben način. Nj. Velič. ni se ustrašilo nobene steze, šel je v lepem in grdem vremenu, kakor je program veleval. Pripetilo se je parkratov, da je moral svetli cesar pri ognji sušiti si od dežja premočeni plajš. Takim težavam je kos le čvrsti junak, kakor so Dalmatinci cesarja imenovali. Da si je bilo potovanje težavno, polajšala je navdušenost in nehlinjena, naravna udanost prebivalcev vse težave. Došel je cesar tudi k Krivoščanom našim ustavovercem dobro znanim.

Krivoščani so se bili spuntali radi nespametnega, prisiljenega vpeljanja brambovske postave, ki se vjema z ondašnjimi razmerami tako, kakor bi se vjemal cilindar (visoki klobuk) z tamošnjo narodno nošo. Krivoščani so še zdaj v želodcu našim ustavovercem; ti nimajo za-nje kakor porugovanje in zaničevanje. Pa Nj. Velič. je imelo priložnost spoznati gorostasne, nepokvarjene, junaške Krivoščane, in gotovo jim je pri njih pogledu lahkega srca odpustil, posebno pri pozdravu njih staroste. Pozdravil je starosta Nj. Velič. blizo tako: „Milostljivi oče i car! Tukaj smo, oboroži nas, na Tvoje povelje damo za Te kri i telo“. Tako kratko, pa vendar tako jedrnato zamore le Slovan, le Dalmatinec govoriti, ki

ne pozna hinavščine. Semkaj bi bil moral priti eks-minister Giskra žalostnega spomina in ž njim vsi ustavoverci; morda bi bili vendar saj nekoliko se znebili svojega zatelebljenega sovraštva vsega, kar ne diši po ustavoverstvu. Pri Visu se je čez 50 slovanskih županov poslovilo od Nj. Velič. italijanski so bili zašli pot. Cesar je videl razmerje med Italijani, ki so do sedaj v Dalmaciji gospodovali, in Slovani, kojih dosedanja ustavoverska ministerstva niso hotela videti v Dalmaciji. Oba naroda sta slavno slavila cesarski prihod, slovanski pa je prekosil se svojo naravno udanostjo. Za Dalmacijo bo cesarjev prihod, nadejamo se, nova doba. Kakor je cesarsko potovanje veljalo posebno slovanskim Dalmatincem, tako je gotovo neizbrisljivi utis v srcu Nj. Velič. napravila njih junaška, lepa postava in nepokvarjeni značaj na duši in na telesu celega slovanskega naroda.

To bo imelo brez dvombe za Dalmacijo dobre nasledke. Do zdaj se je gojila v Dalmaciji le italijanska kultura, slovanska se je zanemarjala, da si je Slovanov čez 360.000, Italijanov pa le 40.000. To je v Avstriji navadno vladno pravilo. Vsled tega smo zapazovali v javnosti le italijanski značaj, in nevedni so držali Dalmacijo za italijansko deželo. Zmota so podpirala za časa Benečanske republike, pod katero je spadala Dalmacija več stoletij, poitalijančena imena glavnih krajev in mest. Avstrijski vladni organi so kakor na Primorskem in v

LISTEK.

Postscriptum.

V Gorici, 1875.

V čemur družega sodiš, sam sebe obsodiš; ravno to namreč delaš, kar sodiš“ (Rimlj. II, 1.). Te besede svetega Pavla so resnične; dokaz tega sem jaz sam, ki to pišem. Ni zdavno, ko sem nekega gospoda pozdravil z naslovom: Don Brontolone! Da mu ni bil po volji ta častni naslov, mi je pokazal v kratkem potem, ko mi je prišel za moj god voščiti. Rekel mi je, če se ne motim, blizo te le besede: „Don Brontolone je prišel Vam voščiti k Vašemu godu!“ — Tak don brontolone, mi bo gotovo rekel vrednik našega Glasa, ste Vi! zakaj? To vé on, in pa jaz. Koliko sem mu za Glas napisal, bodi si za listek, bodi si kot dopis, pa kar mu ni dišalo, frk! v koš. Zdaj mu pišem odveč po starem, (in kako mu hočem drugače pisati, ker sem sam star?), zdaj mu dregam odveč neke osebe, atque ipsorum docendi rationem, ker se mi smili nadepolna mladina, ki mora take možé in možiceljne poslušati; zdaj to, zdaj ono mu ni prav, in jaz, se vé da, ustmeno ali pisмено kako zabrusim, da mu ni po volji.

„Nekdaj in zdaj“ je vendar na zadnje beli dan zagledal, pa menite, da mi je s tem ustrezno? Prvič mi ni ustrezno s tem, ker je še le celo leto po tem na svetlo potegnjeno, ko je bilo pisano, in tako se je prigodilo, da je ta ali ona reč letos uže nepristojna, ko bi bila lani še prav dobro zadela. Drugič, ker je drugi del sostavka II., in pa ves IV. ne vem zakaj, popolnoma zaostal. Morebiti je v njem bilo kaj tacega, kar ne sme na dan; jaz se uže več ne spominjam, kaj sem napisal. Pa vsaj da bi bil tako spreviden, da bi bil po III. zapisal. IV., ne pa V. Tako ne bi nobeden izmed bralcev vedel, da je IV. preskočil. Gotovo je to, da nekterim gospodom in prav, kar sem v poslednjem „Nekdaj in zdaj“ zapisal o naših bogoslovskih šolah, v kterih so bili nek-daj učitelji vsi le simplices mortales, zdaj pa da, naj še dva starejša odpravijo, bodo vsi dr. pred svojim imenom pisali, ker v današnjih časih za stare malo kdo več kaj mara, in povsod se tirjajo le junge Kräfte. Še celo to se mi je očitalo, da utegne ta moja opazka na kakem mestu malo dopasti itd.

Za božjo voljo! tedaj moram popolnoma umolkneti? Je li res, da je vsaka šala tako nevarna? Kaj porečejo naši mladi dr. ji, ako jim

to le povem, kar se mi je pred 22. leti godilo? Bil sem leta 1852 v Celovcu, in sem med drugimi tudi visokočastite oo. Benediktine obiskal, kteri so od nek-daj tam na višjih šolah učili. Eden izmed njih me vpraša: Sind Sie auch Doktor? Jaz mu odgovorim: Nein ich bin kein Doktor! In on: Nun, so sind Sie mir noch lieber, denn ich kann die jungen Doktoren nicht leiden, in pri teh besedah me je prisrčno objel. Jaz jim nisem, Bog me tega varuj! tak nasprotnik, ampak imam rad vse naše mlajše gospode, in mi so tudi vredni vsega spoštovanja, bodi si da gledam na njih ne vsakdanje vednosti, bodi si da se oziram na njih npravno vedenje. Da, reči moram, da so naše šole nekaj let sem veliko boljše, kakor so bile nek-daj, in to v vsakem oziru. Tu tedaj ni mogoče reči, da bi veljal nemški pregovor: Selten kommt was Besseres nach. Duh, ki veje zdaj v naših šolah, je ves drug, in mnogo boljši, kakor v preteklih časih. Želeti bi bilo, da bi se moglo reči tudi o vseh družih šolah, kterih je zdaj veliko več v Gorici, kakor jih je bilo nek-daj, da veje namreč v njih boljši duh, kakor v preteklih časih, ko so še stari učitelji in profesorji učili. Pa, pst!

Istriji oči in uha imeli le za Italijane. Naj hujše se je godilo pod Giskra-vim ministerstvom. Kar je bil min. Belkredi popravil, uničil je ponemčeni Slovan Giskra na mah. Ker nemčurjem ni bilo mogoče ponemčiti Dalmacijo, prepustili so jo Italijanom, da le Slovan ne premaga. Tako je delal tudi nekdanji Möring, c. k. namestnik v Trstu. Zdaj žanje avstr. vlada v Trstu to, kar je nespametno sejala in gojila. Taki v nebo vpijoči krivici bo menda zdaj konec v Dalmaciji. Desetini Italijanov na ljubo ne bodo več Slovani slugovali. Do zdaj so bili Italijani gospodje, Slovani pa njih sužni. Tako so jih tudi imenovali „schiavi“ (sužni).

„Mladi“ se dajo podkupiti.

Na Češkem je državnopravna stranka bila slavni vladi hud trn v peti. Da bi jo na kak način premagala ali vsaj oslabela, posluževala se je naj raznovrstnejših sredstev, poštenih in tudi drugačnih, vselej pa je sprevidela, da Češka ostane stanovitna v svojih načelih.

Cehi so izstopili iz državnega zbora in tudi sej deželnega zbora se niso vdeleževali, odkar so prišli po goljufivih volitvah v velikem posestvu v manjšino.

Delati so začeli nekteri na to, da naj se popusti sedanja pot politiké in da naj se narodnjaki vsaj sej deželnega zbora vdeležujejo. Mladi so to povdarjali v svojih „Nar. listih“, pa zdelo se jim je potrebno, še en časnik v nemškem jeziku imeti, da tim krepkeje rušijo edinost in svoj (prav za prav vladen) namen dosežejo. Začeli so izdajati list „Nation“. Znana reč pa je, neka da časnik stane denar.

Kakor blisk iz jasnega neba treščila je novica med Mlade in časnik „Nation“ je kar mrtev obležal. Ne ve se sicer po kateri poti, gotovo pa je, da so prišla neka pisma na dan, ktera brez dvomno dokazujejo, da so zastopniki lista „Nation“ in po njih

— tu ne smem daleč, saj uže tako sem odveč omenil.

Kje so leta, ko sem ves gorel za vse, kar je zadevalo našo ljubo slovenščino, in ko sem mit wahren Heisshunger, kakor bi Nemeč rekel, vse prebiral, kar se je o njej pisalo? Ali zdaj, kak razloček! malo kedaj kaj takega berem, in tedaj se mi godi, da se moji zastarani slovenščini mladina posmehuje, češ, ti si še dai tims di barba Jacum! Ker ne pišem, kakor sedanji pisci, nij, čednostij (gen. plur.); pa tudi za baš in barem ne maram, in če le morem, nikoli ne vtikam hrvatskih in družih enakih besed med naše slovenske, kjer imamo svojih, ker pišem bolj po domače, da me vsaka stara babica lahko umé, itd. zato nisem kmalu več za nobeno rabo, in mladina me potisne med staro šaro! Naj bo z Bogom!

Pa, recite mi: Za koga pišemo Glas? Ali ga ne pišemo za naše prosto ljudstvo? Tedaj je tudi treba, da tako pišemo, da ga more ljudstvo popolnoma, od konca do kraja, umeti. Če pa hrvaščino blodimo med našo slovenščino, ali ga more vsak prost bralec umeti? „Kedar hočeš kaj slovenskega za prosto ljudstvo napisati, pomisli pri vsakem stavku, ki ga zapišeš, ali ti ga bo prost slovenski kmet razumel ali ne; in ogibaj se dolzih perijod,“ tako mi je naš nepozab-

zastopana stranka od vlade podkupljeni. Prvo pismo je pisal solastnik „Nation“-a Ph. dr. C. O. Ceh v Pragi c. kr. dvornemu svetovalcu Erb-u na Dunaji, v katerem med drugim pravi: . . . Pri sklepu računa za mesec maj, ki kaže zopet primanjkljaj 370 gld., ni mi mogoče iz lastne blagajnice tožnika zadovoljiti, prosim toraj Vašo Visokorodnost, da bi kakor navadno, mojemu bratrancu g. Köller-u potrebno svoto izročili, da rešimo „Nation“ iz zadrege . . .

Vaši Visorodnosti za rešilno dejanje izreka v imenu zapuščene prijatla naj toplejšo zahvalo V Pragi 31. maja 1874. Dr. Zechy.

Na to pismo, kakor gre, dobil je odgovor dr. Ceh od dvornega svetovalca Erb-a na Dunaji sledečega zapopadka: Vsled Vašega cenjenega pisma, priloge sledijo, sem po oblaščen Vaši blagorodnosti v roke gosp. Köller-a znesek 700 gl. plačati . . . Naročeno pa mi je, Vas opomniti . . . da jeg. Lukes, urednik „Nation“-a dolžnik tiskovnega urada za svoto 700 gl. . . Glede druge Vaše želje, da bi se tudi drug dolg g. Luke's-a od tukaj poplačal, imam nalogo Vam sporočiti, da smo pripravljene željenih 500 gold. dati s tem pogojem, da se veljavna pisma naredijo . . .

Na Dunaji 1. jul. 1874

Erb. l. r. c. kr. ministerialni svet.

Vse to je prišlo na dan in „Nation“ je nehal izhajati, politika mladočehov je zgubila list, ki jo je zagovarjal, sami pa so pokazali, da se dajo podkupiti. Kaj pravijo k tej nesreči „Narodni listi“? Znano je, da sta bila „Nation“ in „Nar. listi“ velika prijatla, da sta vedno trdila, da nimate nikake dotike s tistim koritom, v katerem so za svinjarje pripravljene papirnati otrobi. Nemeč pravi temu koritu Pressfond.

Pa še več. „Osten“ svari in „na srce poklada“ „Nar. listom“, naj o pravem času pustijo zastopati napačno politiko, ker žal bi mu bilo, ako bi se primerilo, da bi kak dan tudi oni morali nehati izhajati. In to se mora

ljivi rajniki Slomšek govoril, ko sem en dan pri njem v Štandreži bil. In tega pravila sem se še vselej držal, v vsem, kar sem slovenskega spisal, in od tega pravila tudi, ako Bog da, nikoli ne odstopim, naj me le imenujejo starokopitneža, kolikor jim je ljubo. Meni je tako vselej bolj dopadlo vse, kakor je bilo po starem, če tudi ni bilo zmirom vse tako olikano, kakor zdaj, ker je star pregovor: da ni vse zlato, kar se sveti.

Mladina pa raje sega po novem, da s tem pokaže, da zna več, kakor kmet. „Zakaj mešate neznane, nenavadne besede med svoje slovenske govore? je nekdo nekoga gospoda vprašal. „Zato, da se jih naše ljudstvo privadi“, je bil odgovor. Pa kako se jih bo ljudstvo privadilo, ako jih ne umé? Saj govorimo in pišemo, da nas ljudje umejo, ne pa, da svojo učenost skazujemo.

Bog vé, kako se bo zopet ta kolobocija sprejela, ktero sem tu napisal? Ali sem zopet koga v teh vrsticah dregnil? Ali se sprejme ta moj spis, ali se tudi ta v koš vrže? To so vprašanja, na ktera jaz odgovora ne vem. Še Bog vsem ne ustreže, kaj pa jaz? To pa moram reči, da malo kdaj na kako osebo mislim, kedar kaj pišem, in da samo stvar pred očmi imam. Kdor misli, da sem nanj meril, naj se spomni besed: „Semper praesumit saeva, perturbata conscientia“ (Sap. XVII, 10.)

zgoditi, ker politika mladočehov je mrtvo rojeno dete, kteremu nihče življenja dati ne more.

Zakaj pa Mladoslovensci odobrujejo politiko Mladočehov? Ali velja tu: Similis simili gaudet?

Dopisi.

V Beču, 20. maja. — Za binkoštno praznike imeli smo sprelepo vreme, in naši Bečani odromali so v celih procesijah v bližnjo okolico, ter — se ve da — pri poliču — praznike praznovali. Bečan je sploh marljiv in delaven; ali kar med tednom zasluži in prihrani zgine v nedeljo kakor kafra.

Politika miruje ali pa se še vrti o cesarjevem dalmatinskem potovanju. Skoro vsi časniki so tega mnenja: „Dalmacija je dežela jako zanemarjena“. Car se je lastnovčno prepričal, da po odhodu francoske vojske, ni vlada skoro nič v povzdigo jako revne dežele učinila. Treba je, da vlada za naše brate na jugu bolje skrbi bodisi v duševnem bodisi materjalnem oziru, kajti to je uže naravno in tudi domača politika to tirja, — kdo ne ve, ktero važnost imajo dalmatinske pokrajine, ako se rešitev orientalskega vprašanja danes ali jutre počne?

Da je car generalu Rodič-u in njegovemu svaku generalu Ivanovič-u, rodom in srom prava Slovana, visoke redove podelil, dalmatinske ustavoverce jako peče.

Pa tudi tukajšni današni ustoverni zvečerni listi so presneto poparjeni, in sprežalostnim glasom konstatirajo, da je vstanovljenje nove „katholiške-državne stranke“ (Katholische Reichspartei), na celej liniji dovršeno. Baje se jim groze lasi dvigajo pred to mogočno zvezo, ktera lahkonožnemu liberalizmu, ne le vodo kali, ampak tudi se predrzne, na podlagi „vse za vero, dom in cara,“ spone razbiti, s kterimi liberalizem svet vznemirja.

Minister Bahans vrne se kmalo, po dolgem neradostnem potovanju zopet v Beč, pa kod „bivši minister“. Na njegovo mesto nastopi, ako Klumecki mesta ne sprejme, moravski dež. namestnik Possinger. Govori in piše se splošno o državnem posojilu za leto 1876. Le hrabro korakajmo naprej po tem potu — in kmalo pridemo do kraja! Skoro bi človek mislil, da se glasila držimo „nur Lumpen haben keine Schulden!“

Ogled.

Avstrija. Cesar je prišel srečno iz potovanja domov na Dunaj, kjer so ga prav s srčnim navdušenjem sprejeli. Gotovo je, da se bo zdaj marsikaj spremenilo; dosti gradiva se je nakopičilo in ko končajo ministri svoje posvetovanje, gotovo pod predsedništvom cesarjevem, je močno dvomljivo, ako se še kedaj snidejo. Naj prej pride na vrsto graška surovost. Cesarjev namestnik baron Kübek, ki je še vedno bolan, bo moral naj brže odstopiti; mestnemu zastopništvu v Gradcu vzamejo policijo in še marsikaj družega se bo zgodilo. Znamenito je, da presvetli cesar na poti proti Dunaji ni zajutrkval v Gradcu, ampak v Wildonu, majhnem kraju pred Gradcem in da je rekel županu, govoreč o nerodnostih: Je že dobro, saj mi je vse znano.

Deželni zbori so po večem sklenjeni. V Kranjskem je vetrnjak dr. Razlag zopet svojo narodnost (?) v lepi svitlobi kazal.

glasoval je z nemškutarji, ko je šlo za to, ali se napravi niža kmetijska šola na Dolenskem; še eden nemškutarjev je bil toliko možak, da se je, drže se strankarske discipline, vsaj glasovanja zdržal. Ko je pa glavar Kaltenegger prav svojevotjno ravnal z interpelacijo narodnjakov gledé volitev v kupčijsko zbornico, in jo po silnem pritiskanju in protestu narodnjakov vendar brati dal, in ko razžljivih besedi poslanca Schreya ni zavrnil, mu Razlag v zadnji seji hvalo izreče za nepristransko(?) postopanje njegovo: Morda s časom tudi kaka pisma beli dan zagledajo, kakor v Pragi.

Palacky, sloveč učenjak in voditelj češkega naroda, spregovoril je zopet javno. Iz tega znamenitega pisma naj sledijo vsaj nekteri stavki. . . . Stopil sem v državni zbor, ker je bilo upanje, da se ustava spremeni, zdaj vladajo druge razmere. Ne to, kar tirja pravica in prostost, ampak kar Nemci poželijo, to odobruje državni zbor. Palacky zagotavlja, da je veliko bolj „prostomiseln“, kakor vsak Mladoček, čigar sovraštvo zoper fevdalce izvira iz zavidnosti, ker so ti bogati, in njih vojska zoper duhovščino izvira na — Dunaji iz neomejenega sovraštva judov do krščanstva. . . . Ako vtegne rešenje naroda od Mladih priti, rad umrjem, če tudi danes! . . . Kamorkoli po svetu bi rad šel, da bi le pravico za narod dobiti zamogel, pa to zdaj ni nikjer mogoče. Vendar ne neham upati na večno božjo previdnost. Žalostno je, da se sme o nravni gnjilobi v državnih in privatnih okolščinah Avstrije brez strahu pisati domá in zunaj doma, in že se sliši: Golju fja ni s r a m o t a! . . . Upanje stavi Palacky na avstrijsko dinastijo, ki Češko za svoj obstanek potrebuje, drugič pa na cesarjevo pismo od 12. sept. 1871. in sklepa, da ni nobenega uzroka obupati.

Zunanje države. Vojske ne bo, to svetu naznanjati je zdaj naloga pruskih in nepruskih plačanih listov, Bismark je zopet miren in dober, ker mora tako biti, tako namreč je ukazal ruski car! Stalnega miru ni pričakovati, dokler železni mož na Pruskem zvonec nosi, vendar ni brez pomena, da je ruski car stavil meje Bismarkovemu vedno lačnemu nagonu po vojski. Katoličani imajo pa vedno večje upanje, da se morda zdaj na Nemškem reči kaj predrugačijo. Škofje so odgovorili na odlok, kterege so dobili od Bismarka na svojo neposredno vlogo do cesarja. — Iz Španjskega bojišča se čuje zopet, da so se bili, na prva sporočila pa ni veliko staviti, ker navadno se pozneje zve, da Alfonsovcizmagajo vselej — ker so urni v begu. — Sv. Oče so 13. t. m. v Rimu sprejeli veliko deputacijo iz Nemčije. Voščilci so izročili krásno adresó in podpisi so v 18 velikih lepo vezanih zvezkih bili oddani.

Razne vesti.

— Iz ipavske doline se nam piše: Slišimo, da nameravajo „Podčavenski rodoljubje“ napraviti veselico s petjem, deklamacijami in igro pri Rebku na Goričici dne 6. junija 1875. Več o tem morda prihodnje.

— *Batovci* so 12. t. m. prav slovesno sprejeli svojega novega vikarja č. g. Antona Božič-a. Napravili so dva slavoloka enega v Ravni, drugega v Batah. Pri prvem ga je čakalo starešinstvo, pri drugem šolska mladina. Možnarji so pokali čez dve uri. — Tudi Rihenberg je dobil ravno tistega dne svojega fajmoštra, v. č. g. Andr. Brezovšček-a. Sprejem je bil slovesen, natanjčnosti ne vemo.

— *Vestnik, znanstvena priloga „Zori“* je zopet izšel: Zapopadek prvi številki je: Viljem Penn, — Električna vzbujena po atmosferičnih procesih — Duša, jednostavno bitje. — Odgoja pri Rimljanih. — Koren par, dal (pl. pr.). — Drobnosti. — Književni vestnik.

— *Na Srpenici* 18. maja. — Binkoštno nedeljo po zadnji sv. maši se je nek ptuj človek, naj brže Benečan, po tukajšni cerkvi v pričó nekterih pobožnih ljudi, ki so bili dalje časa v cerkvi, klatel in po tem iz žagrada kelih z Božjo mizico vred odnesel.

Kelih je bil še le pet let star, bakren, znotraj in zunaj pozlačen, za vsakdanjo rabo namenjen, sicer nizke vrednosti; vendar ga cerkev zavoljo uboštva težko pogreša.

— *Cesarški namestnik baron Rodič* je dobil veliki križ Leopoldovega reda. To je gotovo lepo spričevalo, kako zadovoljno je bilo njegovo Velič. presvetli cesar s potovanjem po Dalmaciji.

— *Oderuhi v Galiciji.* — Kaka dobrota so judovski oderuhi za deželo, v kateri živijo in za Avstrijo, ki je odgojuje, kažejo nasledne številke. V Galiciji je prišlo l. 1867 164 kmetov na boben, l. 1868 že 217, l. 1873 614 in pretečeno l. 1874 celo 1026. Vsi ti reveži so prišli judovskim oderuhom v roke, iz premožnih ljudi postali so reveži, judje pa so obogateli — na veliko škodo dežele Galicije in Avstrije.

— *Jezikoslovna drobtina.* — V enem listu „Glasa“ mesca jan. sem bral v nekem sestavku „dva komada“. Nekdo me je vprašal, kaj more neki to biti, dva komada? Dva kosa, ali kakor Nemeč praví, zwei Stücke, mu odgovorim. Komad je beseda, ki je Srbom, Bosnjakom in Hrvatom v navadi, pa naši mladi Slovenci, ki so kaj malega Hrvaškega ali Srbskega brali, in tu besedo komad našli, mislijo koj, ah, to mora prava slovenska biti, hajdi, tedaj dajmo jo tudi našim Slovencem! in ne pomislijo, da komad še slovenske ali slavjanske korenike nima. — Ne? me bo kdo vprašal? Saj to besedo tudi Miklosič v svojem Lexicon palaeoslovenicum graeco-lat. navaja. Res je, ali pristavlja tudi, prvič, da je greška komation, frustum, in drugič, da se nahaja le v kakem Srbskem delu.

In Srbi, kot neposrednji sosedje Grekov, so marsikaj greških besed med svoje lastne sprejeli. In Vukov slovar ima tudi besedo komad, pa pristavlja: (to komation) das Stück, frustum. Beseda Komad tedaj ni ne slovenska, ne slavjanska sploh, je greška beseda, in zakaj bi imeli mi to besedo sprejeti? Ne bódimo šalobarde! bi tu rajni Prešern (pišem tako, ker tako se je Prešern sam pisal, in ne maram za to, kar nekteri novejših slavofilov (nekteri bi tu pisali slavophilov?) govorijo in pišejo, kako treba pisati, Prešern ali Preširn, ali pa kako še?) zopet zapel. Za koga pišemo „Glas“? Ali ni res, da moramo tako govoriti, in tako pisati, da nas vsak Slovenec razumeti more? Ali nas bo

pa razumel, ako mu besede pišemo, katerih še nikoli slišal ni? Ako mu hočemo novo besedo podati, vsaj povejmo mu, kaj beseda pomeni! — Te misli mi je zbudilo, ko sem v našem „Glasu“ dva komada bral. Jeli resnično, kar sem tu napisal, ergo erudimi; ako pa nisem prave zadel, pa podučite me. Hočete biti puristi? Rabite čisto slovenske besede, in ogibajte se tujek, kakoršina je beseda komad.

Domače stvari.

(† *Anton Globočnik*.) bogosloyec II. leta v tukajšnjem centralnem semenišču, 27 let star, se je po dolgi bolezni, previden s sv. sakramenti umirajočih, 19. t. m. ob 5 uri zjutrej v večnost k Bogu preselil. Pogreb 20. t. m. zvečer ob 6 1/2 uri. Prijatli in znanci! spominjajte se rajncega v molitvi.

V Gorici dne 19. maja 1875. Janez Globočnik kn.-nadšk. tajnik, ranjcega stric.

(*Protest.*) Odbor katoliško-političnega društva goriškega, kteremu so se pridružile druge odlične osebe, je poslal Njih kraljevima visokostima Don Alfonsu in Donni Marii de las Nieves sledečo adresó v italijanskem jeziku, ktero podamo tu poslovenjeno po Eco-u:

Kraljevi visokosti!

Katoliško-politično društvo goriško obsojuje z drugimi izjavami vred, ki doné od raznih strani našega cesarstva, sramotilne dogodke, ki so se vršili v Gradcu, in protestuje s povzdignim glasom proti surovostim, ki so letele na Vaši osebi.

Protestujemo kot katoličani, ker, kot na katoliška kneza, se je proti Vama obrnilo tisto razsajanje.

Protestujemo kot legitimisti, kajti trpela sta tiste napade, ker sta se vojskovala proti revoluciji.

Protestujemo kot zvesti podložniki Njih veličanstva našega cesarja, ker Vaše razžaljenje je tudi Njemu razžaljenje.

Razžaljena je bila njegova oblast, ker neposredno od Njega ste dobili gostoljubna tla v cesarstvu.

Razžaljeno je bilo Njegovo srce, ker sprejel Vaju je s tisto nenavadno blagodušnostjo, ki mu dela čast.

Razžaljena je bila Njegova rodovina, kteri ste ponosen sorodnik.

Protestujemo toraj proti dogodkom, ki so se ravnokar vršili in žalili pravo gostoljubnosti, osebno prostost, verski čut, načelo zakonitosti, ki so žalili oblast in osebo samega vladarja našega.

In med tem ko močno obžalujemo, da se je kaj takega prigodilo v enem mestu našega cesarstva, čestitamo Vama, žlahtnima knezoma, da sta velikodušno prezirala razdraženost razbrzdane druhali in sta visoko držala zastavo za vero in prestol.

V Gorici, 10. maja 1875.

(Sledijo podpisi.)

(*Deželni zbor.*) — Kakor drugod je tudi pri nas sklenjen deželni zbor. To zasedanje bilo je zadnje in za prihodnje pridejo že novi poslanci. Letošnje zborovanje je bilo mirno in malo mikavno, vendar bomo v kratkem nekoliko govorili o obljubah, ki so jih poslanci delali pred svojimi volilci in o uspehu ali o tem, kaj imajo poslanci svojim volilcem pokazati, koliko so storili za blagor dežele. Naši bralci dodo

potem lahko sami sodili. Držali se bomo natančno izvornih poročil.

(Ispiti.) Od učiteljic, ki so minuli teden delale ispit, sti vdobili 2 spričevalo II. reda (obe taljanki) 2 slovenki in ena taljanka so vdobile spričevalo III. reda, in 1 talj. pa 1 slov. IV. reda.

Dve učiteljici sti sposobni učiti v obeh jezicih (talj. in slov.) druge pa le v mat. jeziku.

(Vodopivčev zemljevid) je popolnoma dovršen dospel iz Dunaja. Te dni se bode po sklepu dež. zbora razposlal županijam in šolam. Kje bode na prodaj, povemo prihodnjč.

(Banka Slovenija.) Dne 18. t. m. je imel opravljeni svet sejo.

Med drugim je bil na dnevnem redu tudi račun za leto 1874, kojega morata še pregledati revizorja. Izid priobčil se bode o svojem času.

Glede, da bode dne 31. t. m. občni zbor, naj bi delničarji svoje doplačane delnice depozitirali pri banki do 25. t. m., kar naj ne zabi nobeden, ker bi drugače občni zbor znal postati nemogoč zaradi prealega števila delničarjev.

Vsak rodoljub naj si pa prizadeva, nabirati za banko zavarovalcev, in če se ji še po tej strani zadobi poprejšni upliv, je naš edini dnarstveni zavod gotov.

Št. 231

Razpis učiteljskih služeb.

Vsled sklepa c. kr. pomnoženega okr. šol. sveta tega okraja se s tem razpisuje: a) službi učitelja enorazrednic v Šempasu in v Ročinju z letno plačo gl. 500 in odškodnine mesto stanovanja 120 gl., dokler ne bode stanovanja v naravi.

b) služba učitelja enorazrednic v Pevmi in v Vipolžah z letno plačo gl. 400 in odškodnino gl. 120.

c) službe popotovalnih učiteljev z letno plačo gl. 500 in gl. 60 odškodnine mesto stanovanja 1) za šoli Deskle-Gorenjropolje 2) Lokve-Voglarji, 3) Banjšice-Verh, č) služba učiteljice v Čerličah z letno plačo gl. 400 ali podučitelja z gl. 300. Plačila navedenih služeb se bodo povikševala s petletninami poleg §. 30 dež. šol. postave 10. marcija 1870.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje predvidene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanega službovanja, naj dalje do 30. junija t. l. pri dotičnih krajnih šol. svetih.

Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj vložijo prošnje pri njem predpostavljene šol. oblastih.

C. K. OKR. ŠOL. SVET V GORICI
dne 16. maja 1875.

Borsni kurzi na Dunaji 21. maja.

Enotni drž dolg v papirju	69	80
" " " v srebru	74	70
Drž posojilo leta 1860	111	75
Akcije narodne banke	964	—
Kreditne akcije	236	50
London	111	25
Napoleon d' oro	8	89
Cekini	—	—
Adžijo srebra	102	55

MOLITVE

za sveto leto 1875 s kratkim podukom
je naslov knjižici, ki je prišla v Mailingovi tiskarnici na svetlo in velja:

1 iztis	4	solde
10 iztisov	30	soldov
50 "	1	gl. 25 "
100 "	2	" "

Četrta natis.

Št. 45.

OZNANILLO.

Vodstvo goriške zastavljavnice, ustanovljene po grofu Jožefu Thurn-u, naznanja, da se bodo prodajale na javni dražbi dne 14. junija 1875 in po tem iste še ne rešene zastave, ki so bile I. četrta leta 1874 (to je: mesca januarja, februarja in marca 1874) zastavljene.

V Gorici dne 19. maja 1875.

Vodja:

I. Kumar.

NB. Častita duhovščina se prosi, da bi blagovolila pričujoče oznanilo ljudstvu objaviti.

SPRIČEVALO

Znanstveno mnenje

gledé lekarničarja gospoda

VILJELM-OVEGA

protiartritičnega, protirevmatičnega

ČAJA

za čiščenje krvi.

Kdor ima zapopadek od nezmernege sleparstva, ki se z universalnimi sredstvi v največjem času šopiri, lahko si bo razlagal nezapustnost zdravnikov proti takim sredstvom, ter gotovo ne bo smatral to kot pedantično zopnost zoper novosti, ako zdravnik sme hlajje se obrne od lakih skrivnostnih pomočkov. Vendar pa tudi to pravilo ni brez izjeme. In ta izjema nahaja svoje opravičenje in pripoznanje v tistih slučajih, kjer po dejanjih konstatirana skušnja in na njo opirajoče se ljudsko občno pripoznanje zdravniškemu preiskovanju že pot kaže in je tudi že sodbo izreklo, kar velja ravno o Viljelm-ovem čaju za čiščenje krvi. Splošna sodba je namreč naj bolj zanesljivo poročstvo za vrednost kake reči in se je naj lepše oponesla pri Viljelm-ovem čaju za čiščenje krvi pri raznoterih revmatičnih bolečinah, pri protinu, podagri, ker ta čaj tudi pri naj bolj zastarelih in ukoreninjenih revmatičnih boleznih in gihtičnih napadih vzroči, da koža zopet delati in popolnoma izhlapljati zamore. Posebno pri vsih revmatičnih in protinskih boleznih trupla, ktere spremlja mrzlica in vnetje v členih, oteklina itd., pri podagri, bolečinah v križu, v bedrih, kadar po udih trga, pri negibčnosti udov, pri krču v mečalu še celo pri zastaranem telesnem zaprtju in hemoroidalnih boleznih se je imenovani čaj vselej kot najboljši pripomoček skazal.

Ta čaj se zamore toraj proti imenovanim boleznim naj gorkejšje priporočati.

V BEROLINU meseca januarja 1874.

D. Jan. Muller

(L. S.) medicinalni svetovalec.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

Pri kupovanju naj p. n. občinst vonatanko pazi na mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neumkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljem, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gld., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čiščenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.

Od leta 1767

Svetinja za napredek

Svetinja za zasluge

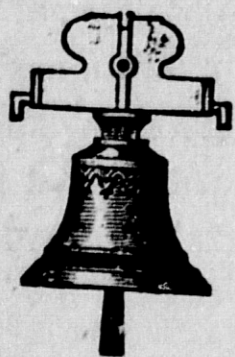

ALBERT SAMASSA

C. KR. DVORNI ZVONAR,

izdeljevalec strojev in raznoterega orodja pri gašenju ognja
V LJUBLJANI

priporoča p. n. cerkvenim predstojnikom in občinskim zastopom:

Vbrana zvonila

z vso potrebščino, kakor jarmi, ojnice, okovi. Zvon tudi 40 centov teže zamore en mož zvoniti; dalje priporoča vse vrste

brizgalnic, orodja za gašenje, vodnjake, cerkvene svečnike iz medenine, ventile, šravbe itd.

po najnižji ceni.

Občinam in gasilnim društvom, da si zvonove in gasilno orodje lahko omislijo, privolim plačevanje v obrokih.

Diploma pripoznanja

Diploma pripoznanja

14 svetinj